

Nr 194.

Av herr **Gustavson, John, m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till fraktlindring för kalk.*

Uti årets statsverksproposition har under punkt 104 å nionde huvudtiteln upptagits ett anslag till fraktlindring för jordbrukskalk å 250,000 kr., vilket innebär en sänkning av sagda anslag från tidigare år beviljade 525,000 kr. med 275,000 kr.

I särskild proposition nr 176 har emellertid chefen för jordbruksdepartementet föreslagit att riksdagen för sagda ändamål måtte under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag å 375,000 kr.

Grunderna för anslaget disposition föreslås i princip oförändrade, och den ifrågasatta besparingen i jämförelse med nu utgående anslag skall åstadkommas genom en begränsning av det maximiafvstånd från kalkbruket till förbrukningsorten, för vilket fraktlindring skulle utgå, till 250 km.

Ett annat sätt att begränsa utgifterna har även varit föremål för prövning. Därvid har ifrågasatts att en uppdelning av landet i avsättningsområden skulle genomföras, varigenom en rationalisering av distributionen skulle åvägabringas och en nedsättning i medelsbehovet till 340,000 kr. bli möjlig på samma gång som minimifraktkostnaden skulle kunna sättas till 50 öre pr 100 kg, och därest trafikanten erlade nu föreslagna 60 öre pr 100 kg i minimiavgift skulle allenast 230,000 kr. behöva beviljas för ändamålet. Detta till synes riktiga förslag har emellertid avvisats, emedan »såväl kalkbruk som jordbrukare i närheten av områdesgränserna» »komma att åsamkas allvarligt men därav att kalktransporterna med statsbidrag ej skulle få äga rum annat än mellan orter inom ett och samma område».

Det torde vara obestriddigt att en del gränsfall skulle kunna uppstå vid varje områdesuppdelning, hur omsorgsfullt än en sådan verkställdes. Emellertid är denna svaghet i minst lika hög grad förknippad med en begränsning av maximiafvståndet, därest detta sattes så lågt som till föreslagna 250 km. Sålunda kan man från ett västgötabruk komma till Arvika men inte till Charlottenberg utan att överstiga maximiafvståndet med ty åtföljande komplikationer. Samma är förhållandet i flera riktningar. Man kan med fullt statsbidrag frakta kalk till Sunne men inte till Torsby, till Hovmantorp men inte till Emmaboda, till Färslövsholm men inte till Engelholm o. s. v. De överskridanden av maximiafvståndet, som kunna komma ifråga, äro mera irriterande än betydelsefulla ur besparingsspunkt, och en viss ökning av maximisträckan skulle måhända eliminera de flesta gränsfallen. Men därest man skulle medgiva fraktbidrag upp till 350 km, vilket vi anse ofrånkomligt om man ej vill riskera nedgång i kalkkonsumtionen, skulle likväl vissa gränsfall kunna uppstå, varför ett fullständigt frångående av avståndsbe-

gränsningen vore det ur alla synpunkter mest rationella. Enda alternativet till nuvarande regler torde vara områdesuppdelningen. Det säger sig självt att medelsbehovet ökar, när avstånds begränsningen bortfaller, men det torde dock kunna begränsas till 400,000 kr.

Vi vilja på intet sätt undervärdera försöken att göra besparingar, där sådana äro möjliga. Och i mån som detta på ifrågavarande område kan ske utan att konsumtionen på jordbrukskalk nedgår och därmed ett förminskat skörderesultat kan befaras, ha vi inga invändningar att göra. Däremot måste vi uttala de allvarligaste betänkligheter mot en anordning, som, utan att spara något avsevärt belopp, kan åstadkomma irritation och störningar i en så känslig distribution som den, varom här är fråga. Man måste betänka, att även en relativt obetydlig ökning i fraktsatserna kan leda till att ett stort antal kalkgivor utebli och därtill på orter, där jordens behov av kalk är allra störst. Omtanken om högsta möjliga skörderesultat kräver att intet uraktlåtes och att inga risker få tagas. Det är en berömvärd gärning att spara, men det är förvisso missriktad sparsamhet att inskränka på utgifter, som med visshet kunna väntas komma igen med ränta. Utgifter, som syfta till ökad kalkkonsumtion, äro utifrån ovan angivna synpunkter väl använda pengar.

På grund av vad vi sålunda anfört få vi hemställa, att riksdagen måtte besluta

att till fraktlindring för jordbrukskalk för budgetåret 1940/41 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 400,000 kr. att disponeras enligt nu gällande grunder.

Stockholm den 5 april 1940.

John Gustavson
i Guntorp.

Wiktor Egnell.

Verner Andersson.